

עלוך שבועי מבית 'בני אמותים' וכל האמהות

פרשת וישב

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמותים

ברכת 'שהחינו' על מנעלים

"וימפרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף" (לו ח)

ב'פרקי דרבי אליעזר' (פ"ח) הובא, שפון הדמים שקבלו האחים ממורת מכירת יוסף נטל כל אחד מהם שני דינרי כסף כדי לרכש לעצמו מנעלים, ועל כך קובל הנביא בפסוק השבוע: "על מכם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים" (סומו ב ו).

באר רבי חיים ס"ל הורוויץ בספרו 'מס חיים שני' בגמרא (ב"מ ד' א) דרשו מן הפתוח בתהלים (י א): "ובצע ברך נאך ה'", שהמברך על חפץ גנוב "אינו זה מברך אלא מנאץ", לפיכך פתרו האחים לרכש בכסף שהרוויחו ממורת מכירת יוסף דוקא נעלים מפני שלא מברכים עליהן 'שהחינו' (כפבאר בשלחן ערוך א"ח ר"ב ו), ולא כלי או בגד שיש לברך עליו 'שהחינו' או דבר מאכל שמברכים עליו ברכת ההנהיג.

אין להסיח דעת מחסדי ה'

"ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח" (לט ב)

פרש רבי שמחה בונים סופר רבה של פרשבורג: בנהג שבעולם, בעת שאורחת שמת ההצלחה על האדם, שוכח הוא את צורו וקונו באמרו: "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה". לא כן נהג יוסף; אף כאשר זכה והפך "איש מצליח", בכל זאת: "ויהי ה' את יוסף" - שם שמים היה שגור על פיו, ודעתו לא הסתה לרנע מההפכה כי ה' הוא הנותן לו כח לעשות חיל.

על דרך זו באר מרן הרמב"ם ח"א את הסבה שאנו כופלים ומבקשים בברכת החדש: "ותתן לנו... חיים שיש בהם יראת שמים... חיים שיש עשר וכבוד... חיים שמתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים", לאחר שהקדמנו לבקש על 'יראת שמים', המשכנו לבקש 'עשר וכבוד', ולפיכך ראוי לנו לשוב ולבקש על 'יראת שמים', כדי שלא יתקם בנו מקרא שכתוב (דברים לב טו): "וישמך שרונ ויבטע... ויטש אלוה עשהו".

כאותו מעשה שארע בפרנקפורט: רבי הלל ליכטנשטיין מקולומי תלמידי החתם סופר, הזמן פאורח כבוד לביתו של הברון הצדיק רבי שמעון רוטשילד. במהלך הבקור הביא הברון בפני רבי הלל את אחותו המפארת, תוף שהוא מבקש ממנו שיוכיחנה אם רואה בו דבר מה שאינו כשורה. משפס רבי הלל את סיורו פנה לעבר הברון ואמר לו בשנינות: "עברתי על פני ביתך וראיתי כי כל חקי התורה נשמרים בו ללא מתם, מלבד פסוק אחד: 'וישמך שרונ ויבטע...'. שיערי שמחה; לקוטי צבי

יוסף התפלל שישכחנהו

"ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחנהו" (מג א)

בבאר כפל הלשון: "ולא זכר... וישכחנהו" דרש רבי ישראל משו"ת קטוב:

אחר ששנה יוסף ובקש משר המשקים שיזכרוהו (ראה רש"י), התחרט מיד על שטבח באדם ולא השליך על ה' יתבו, ועל פו מהר לבקש מה שישכח הלה את בקשתו. תפלתו זו אכן התקבלה, ועל כך העיד הפתוח: "ולא זכר שר המשקים את יוסף", מדוע? משום שבקש: "וישכחנהו".

'שמך שראל' (שטורן קטוב) עמ' קמב

ברכת המזון קצרה

"ועתה לכו ונהרגו ונשלכחו באחד הברות" (לו ט)

בספרו 'מדרש יהונתן הביא רבנו יהונתן איבשיץ בשם 'מדרש פליאה': "ועתה לכו ונהרגו, ונקצר בברכת המזון", והדברים טעונים באור.

כדי לבאר זאת הביא רבי יהונתן את דברי הגמרא (ברכות מח ב): "משה תמן לישראל ברכת ה'... יהושע תמן להם ברכת הארץ", ובאר: אלו היה יוסף נהרג כעצת אחיו, לא היה נולד 'הושע' (שנמנה על בני שבט אפרים), וממילא משה היה מכניס את בני ישראל לארץ ובונה להם את בית המקדש. מתוך כך לא היה נחרב בית המקדש לעולם, שהרי אמרו חכמים (סוטה ט א) כי אין אויבים שולטים במעשי ידיו של משה.

נקמצא שאלו היה יוסף נהרג לא היה הושע מתמן את ברכת הארץ, ואף ברכת 'הטוב והמטיב' שנתמנה בעקבות החרבן (ראה ברכות שם) לא הייתה נתקנת. ועל כן אמרו אחי יוסף: "לכו ונהרגו ונקצר בברכת המזון".

הגידו נא לי: 'אמן'

"ויאמר את אחי אנכי מבקש הנהיג נא לי" (לו טו)

כתב הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות' מאמר חקור דין ח"ב טו): "מה טוב שיהיה אצל כל אדם שני רעים חברים מקשיבים ועונים אמן אחי ברכותי". רמז לדברים נהן לדרש מהכתוב ש'לפנינו: "ויאמר": בטרם אברך ברכה, "את אחי אנכי מבקש: הנהיג נא לי" - נא לי בגימטריה 'אמן'.

בצל הודיה'

החטא פוגם ביחוד 'אמן'

"ויאמן" (לט ח)

כפי שדרשו חכמים (ביצה טו א) את המלה 'וינפשת' (שמות לא ז), ו' אבדה נפש', אף כאן נכלל לדרש: 'ויאמן' - 'וי אמן'; וזאת אשר אמר יוסף: אם אפשר בחטא חלילה, הלוא אפגם ביחוד השמות הקדושים שנתמנו בתבת 'אמן'.

אבן שלמה'

'המוציא' ולא 'מוציא'

"מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו" (לו יב)

בספרי המפרשים הובא לשון 'מדרש פליאה' (וכעין זה הובא במדרש תנחומא עקב ו): "אם נהרג את אחינו, איך נברך המוציא?", וכן יש לפרש זאת:

בפוספות (ברכות לו א ד"ה והלקת) הובא בשם הירושלמי שהטעם שנתמנו לברך 'המוציא' ולא 'מוציא', הוא כדי שלא יבליע המברך את האות מ"ם (העולמוציא), וכך אמר יהודה לאחיו: "אם על נפש מיישראל אינכם חסים, אינכם צריכים לחשש מהבלעת אות אחת בברכה, ומוטב כי תברכו 'מוציא' בלא ה"א ולא תהרגוהו".

צדקא דקמתא'

רצון יראיו יעשה

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ פנו" (לו א)

'בקש יעקב לישוב בשלוח, קפץ עליו רגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישוב בשלוח אומר הקדוש ברוך הוא: לא דין לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישוב בשלוח בעולם הזה?" (רש"י ע"פ ב"ר פד א).

לאור דברי רש"י האמורים מתעוררת תמיהה: בתהלים נאמר: "רצון יראיו יעשה" (קמה ט), אם כן מדוע לא נענתה בקשת יעקב לישוב בשלוח בעולם הזה?

ברוך דרש באר רבי אברהם דב מאבירטש: כיון שידע יעקב כי: "יראי היה... לידד למצרים בשלשלאות של ברזל" (לקוטי שמעוני נישב רמז קמה), על כן בקש שיעשה "לישב בשלוח", ואכן, קבל הקדוש ברוך הוא את תפלתו ותחת שירד בשלשלאות של ברזל "קפץ עליו רגזו של יוסף", וכן זכה לדרת למצרים בכבוד גדול השמור לאביו של מלך.

נקמצא דברי רש"י ונקראים בניחומא: "אמר הקדוש ברוך הוא: לא דין לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא (אמלא את צונם ואוסיף לתת להם גם את מה) שמבקשים לישוב בשלוח בעולם הזה".

כי לה' המלוכה ומשל בגוים

"המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו" (לו ח)

מפני מה פסלו האחים בתמיהתם: "המלך תמלך... אם משול תמשל"?

בפרושו למשלי (כו כו) באר הגאון מוילנא: חלוק הוא המלך מ'מושל'; מלך הוא מי שהמליכוהו בני עמו עליהם מרצון, ומושל הוא מי שהשליט עצמו בכח ובגבורה ללא הסכמת העם. שתי בחינות אלו באו לידי בטוי בחלומו של יוסף הצדיק (לעיל פס' ו): מחד כתיב: "והנה קמה אלמתי וגם נצבה" - מאלויה, בבחינת 'מושל', ומאידך כתיב: "והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי" - מרצונו, בבחינת 'מלך'. לפיכך השתמשו אחיו בתגובתם בשתי הלשונות: "המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו".

על פי סוד זה המשיך הג"א ובאר את הסבה שאנו נוהגים להוסיף בתפלת שחרית, לאחר שירת אנו ישרי, את הפסוקים: "כי לה' המלוכה ומשל בגוים" (תהלים כב ט), ו"עלו מושעים כבר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה' הפלוקה" (עבד: כא); בזמן הזה אנו מקבלים את מלכות ה' מרצונו ואלו על הגוים מושל הוא בכח, אף לעתיד לבא כשיקבל כל יושבי תבל את על מלכותו, אזי "והיתה לה' המלוכה" - תנשא מלכותו על כל העולם.

על אחי אנכי מבקש

"וישאלהו האיש לאמר מה תבקש; ויאמר את אחי אנכי מבקש" (לו טו-טז)

פרש רבי יעקב בן רבי אלימלך מליז'ענסק: "וישאלהו האיש לאמר מה תבקש" - אם ישאלך אדם מהי התפלה הראויה ביותר לפני ה', "ויאמר את אחי אנכי מבקש" - השב לו כי הטוב ביותר הוא להתפלל על אחינו בני ישראל המתונים בצרה ובשביה.

'בית יעקב' (אנובסקי) עמ' צח

המלאכים עונים אמן

בדברו על הברכות שמברכים בהדלקת נר חנוכה, כתב הגאון רבי צבי הירש קיידנובר זצ"ל (נפטר בשנת ת"א תשי"ב) בספרו 'קב הישר' (פרק צו), דברים נפלאים על מעלתה של עגית אמן:

"מכל מצוה ומצוה שאדם עושה, נולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה. וכל מצוה שנבראים ממנה מלאכים, הן נקראים מחנה של מצוה זו. והנה פשוט, שבכל מצוה שמברכים עליה, מתאספים אותם המלאכים ומוזמדים סביבות המברך ושומעים הברכה ועונים אמן. ורמז לדבר: 'מלאך' הוא גימטריה 'אמן'. וכן כשישראל עונים אמן על הברכות יבנו לאותם המלאכים".

'אמן' ר"ת: אחד מלאך נברא.

תענה אמונים מבט על סדר התפלה

תפלת 'על הנסים'

מי תקן את תפלת 'על הנסים'?

כתב הא'רות חיים (לראי מלוגיל חנה כב) שיוחנן כהן גדול הוא שתקן את תפלת 'על הנסים' של חנה, ונרמז שמו במגן קכ"ד בתורה שהן כמגן 'יוחנן'. אף ב'ספר הרוקח' (ס' רכה) הביא כי את תפלת 'על הנסים' חבר יוחנן הכהן הגדול, אף לדעתו יש בתפלה זו קכ"ה תבות כמגן 'כהנים', שכן יוחנן הכהן בענוותנותו בחר להעלים את שמו ולהוסיף על מגן 'יוחנן' תבה אחת נוספת כמגן 'כהנים' כדי לצון שבאמצעותם ארע הנס.

(יש לציון כי גסח 'על הנסים' שבדינו מונה ק"ח תבות בלבד, אף בסדרי הרוקח, רס"ג, רב עמקם ועוד הובא גסח ארוך יותר מהגסח שלפנינו, בתוספת התבות: 'פשים שעשית להם נס וגבורות בימים ההם ובזמן הזה, פן עשה עמנו ה' אלקינו פלא גסים בעת האות'. וראה עוד בסדר ה'עבד' ובינו 'ישכר' מאמרי פסלו, טבת ומאמר ד אות ב שבארו את הגסח שלפנינו בדרך רמז).

מיהו 'יוחנן' המזכיר ב'על הנסים'?

בהקדמות לפרוש המשניות כתב הרמב"ם כי 'יוחנן כהן גדול שבסוף ימיו נהיה צדוק' (גרות כט א) הוא יוחנן המזכיר בתפלת 'על הנסים' בחנה (וראה בסדר הדורות 'ראי תרמ"ב-תרמ"ז' שהביא בענין שיטה אחרת).

ב'ספר 'בוציא דנהרא' (חנה) הביא בשם הרב הקדוש רבי ברוך ממוז'בו' שהקשה, הכיצד יתכן שאנו מזכירים את יוחנן בין החשמונאים הצדיקים בספר הנס, הלא בסוף ימיו נהיה צדוק?

ותרץ: כאשר חילה עבר אדם עברה ומבטש לשוב בתשובה, אין תשובתו שלמה אלא כאשר יבא לפני שנית אותו מעשה שנכשל בו ויעמד בפניו ולא יכשל בו (ראה יומא פו ב). מעשה, יוחנן הכהן הגדול נעשה צדוקי כאשר דרש את הפסוק שנאמר בעבודת יום הכפורים (ויקרא טו ב): 'כי בענין ארצה על הפפרת', כדרךש הצדוקים ישיש להכניס לקדוש הקדשים אש מבחוץ. ותקן את חטאו כשהחשמונאים שיצאו מזרעו הדליקו את גרות החנה מן השמן שהיה הטהור שנמצא בתוך העורה והיה חתום בחותמו, וחתם יוחנן כהן גדול (ראה קלב).

ענין זה נרמז בדרבי המשנה (שבת כ א) על גמל שהיה טעון פשתן ונדלק הפשתן מנר שהיה בתוך חנות והדליק את הבית שמעליו: 'אם הניח חנוני את גרו מבחוץ חב', חנוני אותיות 'יוחנן'. כאן נרמז שיוחנן התחייב בחטאו שהביא אש מבחוץ, אף מוסיפה המשנה: 'רבי יהודה אומר: בנר חנה פסור' - רמזה המשנה כי באמצעות תקנת נר חנה נעשה תקון לחטאו של רבי יוחנן ונפטרו מן הדיו.

מפני מה אנו מודים על המלקמות?

רבים תמה מדוע מודים אנו בתפלת 'על הנסים': 'על המלקמות שעשית לאבותינו', וכי תאבי מלקמה ואוהבי מידון אנו? ובפרט שהתבררנו (ויקרא כו א): 'וחרב לא תעבר בארצכם' ואמרו חז"ל (תענית כב א): 'אפלו חרב של שלום?'

פמה תשובות נאמרו בדרך:

א. בדרךש ה'חתם סופר' (להגנה) תרץ זאת על פי לשון הפסוק (תהלים קיח כא): 'אויף כי עניתי ויהי לי לישועה', שפמנו נוכל ללמד על פי הישועה עצמה אין צורך להודות כל כך, שהיה הקדוש ברוך הוא טוב ומטיב וכל רצונו הוא להיטיב עם ב'יותיו. אלא שבמצביאות הנהגת העולם אין ראוי האדם לזבל טובה בטמא; תנשר תחלה ב'יסורים. כפי שהיה ב'גלות מצרים שאחריה זכו ישראל לזבל את התורה, וזכרם בית שני שב'ש' צרות היינים וכי היהודים למנוחה, ואף לעתיד לבא נזכה לאגלה השלמה בזכות: יסורי הגלות. על פן עקר השבח בפסוק הוא על 'כי עניתי', וכך גם כאן עלינו להודות דוקא על המלקמות שדוקא הן אלו שגורמו את הנסים.

ב. בשיטה שמסר בעת מסבת החנה השיב על כך הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן, מייסד ישיבת פוניבז': המלקמה בגוים היתה מלקמה רוחנית. מלקמה זו עדין לא פסקה, לצערנו, והנצחון בה יבא רק בביתא המשיח במהרה בגימיו. בינתיים עלינו להודות 'על המלקמות', היינו על עצם העבדה שאנו נלחמים ואיננו 'מרימים ידים'; ביאוש, שאלקמלא היינו ממישיכים להלחם הרי שפצבנו הרוחני היה מודרר מדיחי אל דחי.

כמשל לכך ספר הרב מפוניבז': מעשה בעשיר גדול שהזמן לצפות בתרגיל שערךה אחת מה'יחידות המפקחות בצבא. הביט העשיר בחילים הגאלצים לצלח תעלות מים, לקפץ מעל גדרות, לחל מתחת חומי תל דוקנאים ולטפס על גבעות תלולות. כיון שנקמרו רחמיו על החילים המתשים נגש למפקד והציע לו לשכר בממונו דחפור שיישר את שטח האדומים, יסלק מכתולים ויסתם את הבורות המסכנים...

תוך המפקד לגמלו ואמר: "ידידי, עד שאהה מוכן לשלם על תקון המכשולים, שלם על ההוצאות הכבדות שהיו כרוכות בהעמדתם... הרי מסרנו אינה להקל על חיי החילים, כי אם לתכנס ולחשלקם כדי שייכלו להתמודד עם כל קשי ונלצבם כל מכלול" (שלמי משה ח' עמ' רמה).

ג. רבי חיים זיצ'ק צ"ל מתלמידי נובהרדוק באר, כי בהזכרת 'על המלקמות' אנו מודים על עצם המלקמה שערךה עלינו בשלום. בתולדות עם ישראל רשומות מלקמות רבות שבהן נכלו חללים רבים, אולם כאן אנו מודים על אותן מלקמות שבהן ממונו פחד בלבד, אף לא נכלו בהן קרובות. כפי שארע במלקמת היינים ובמלקמת מרדכי ואסתר (ואני תפלה ח"ד עמ' טז).

מעשה אמונים ספור שבועי על אמן ותפלה

'שעשה נסים' בתעלת למאנש

נר שלישי של חנה. שנת תשל"ה. האדמו"ר רבי יצחק מבוהוש שוכנס לאחר תפלת שחרית לבית מדרשו, הפתע לראות את חסידיו המסבים סביב שלחנות ערוכים בפאר והדר, לקדושא רבא שנגערד בעצומו של יום חול.

התענין הרבי לפשר הענין, והחסידים הפנהו לעבר הגביר רבי מרדכי קליימן מציריך, ששהה באותם ימים בארץ הקדוש לרגל עסקיו. רבי מרדכי ישב בראש השלחן, בקבוק יין יקר לצדו וסביבו ערוכים מגשים עמוסים בכל מטעמי תבל ובמיני תרנימא ומרקחת בשפע עצום.

"לשמחה מה זו עושה?" התענין הרבי, והחסיד השיב כי עושה זאת כהודאה על ספור הצלה מפלא שארע לו ביום השלישי של חנה. לפני שמים עשרה שנה בדיקו. בדרך כלל עורך הוא את הקדוש בבית הכנסת הסמוך למקום מגוריו, אולם עתה לרגל שהותו בארץ הקדוש בחר לעשות זאת בבית מדרשו של הרבי מבוהוש.

הרבי הוסיף להתענין בפרטי הספור, ורבי מרדכי נעמר והחל לספר:

"באותה תקופה שארע עמי הנס התגוררתי בלונדון הבירה. עסקי שהיו פזורים על פני בישת אירופה כלה אלצה אותי לחצות במעברת את תעלת למאנש המתוחה בין האי הבריטי לצרפת ושאר מדינות אירופה פעמים רבות.

בדרך כלל מימי התעלה רגועים ושלוים, אף מפעם לפעם קורה והמים מתעלשים במפתיע ומזנקים בגלים לגבה אדיר, עד שנדמה כאלו התעלה הצרה הופכת לאוקינוס סוער.

בשעת אחר הצהריים מקדמת של ערב יום שלישי של חנה ידתי מהרפכת שהובלתי מפרוי לתחנה הסמוכה לתעלה. התכננתי לחצותה בדרך באמצעות אחת המעבורות העומדות לרשות הצבור, אלא שמיד עם ירדתי מהרפכת הבנתי כי הענין הפך לסבוך מאי פעם.

הרוחות העזות שנשבו על החוף בשרו כי סופה קשה מתחוללת באוה, עבדה שהפכה את חציית התעלה למסכנת. בעלי המעבורות שברדך כלל חזרו אחר נוסעים לא אבו להסתפר ובכרו להמתין עד יעבר זעם.

אף מאות הנוסעים שהמתינו על שפת התעלה הבינו כי מוטב להם להמתין בסבלנות עד שתשפך הסערה. אולם כמה עשרות נוסעים שלא יכלו לדחות את נוסיעתם, ביניהם אני ויהודי נוסף שבקשנו להספיק לשוב לביתנו בשעה שעדין נוכל להדליק בה את נרות החנה, בחרנו להיין ולהסתפר בגניעה על מעברת שבבעליה דרשו מאתנו סכום מקלפל.

בשל הסופה העזה קבלנו פקודה נחרצת מרב החובל, להסתפר בגטו המעברת ולא לצאת לספון כלל. וכך נחבאנו באולם הנוסעים הפנימי, והמעברת הפליגה לדרךה.

כמחצית השעה לאחר תחלת ההפלה הצלחנו להיין כי הסכנו שנטלנו על עצמנו היה גמם, ויכל שנקפח הדקות הבנו כי המצב הופך ואקריטי יותר ויותר. הסערה, כפי הנראה, התחזקה והתעצמה, והמעברת הקטנה החלה להטלטל מצד לצד בעצמה רבה. אנונו בפסאות בכל כחנו תוך שאנו צופים מבעד לחלונות באנשי הצות המאבדים את אש את שלותם.

כיון שהיינו סגורים באולם הנוסעים לא יכלנו ליצר עמם קשר כדי להיין את חמרת המצב, עבדה שהגדילה את חרדתנו ביתר שאת. יכלנו רק להסיק מהמשכה הסמיכה ששרתה בחוץ כי זמן רב חלף מאז עלינו על המעברת, וכי היינו אמורים להגיע ליעדנו לפני זמן רב.

אחד הנוסעים שהיני להסתפר אל הספון המופץ שב עד מהרה כשכלו אסוף חרד. המלחים הסבירו לו כי המצפן שאמרו היה להורות להם את הדרך ליעד נשבר ויצא מפלל פעלה, על פן המעברת סוכבת סביב עצמה מבלי יכלת להחלץ מעין הסערה. מלבד זאת הם ספרו לו כי הצליחו לקלט קריאת עורה ממעברת שהגיעה מהכוון הנגדי, שנוסיעה בשרו כי כמה מאנשיה הוטלו מהספון אל הים ועקבותיהם אבדו.

כלנו ששענו בהרהורים קודרים, אלא שאז קם היהודי שישב לצדי והחל לקרא בקול: 'בטחו באלקים והוא יעזרו! חג החנה היום, ובטוחים אנו כי מי שעשה לאבותינו נסים יוסיף לחולל נסים אף עמנו, ויוציאנו מאפלה לאורה'.

תוך כדי דבור שלף היהודי מאמתחתו ארבעה נרות דקיקים, הדביקים על אחד הפסאות ומול עיניהם הנידמוות של הנוסעים החל לברך בכונה ובדבקות את ברפת להדליק נר של חנה. בברכת 'שעשה נסים' נשבר קולו. הוא החל לאמרה בככיות ובתחנונים, עד שאף הנוסעים הלא יהודיים ששהו לצדנו הזילו דמעות מעיניהם.

משסים להדליק את הנרות פרץ היהודי בשירת 'מען צור'. בשלב זה הצטרפתי אליו והחלתי אף אני לומר עמו בדבקות תוך שאני שוכח מכל הסובב אותי. סימנו לשיר, סימנו להוציא יהודי מפיסו ספר תהלים והחל לומר עמי יחד פסוק בפסוק. מאית העין הבחנתי בנוסעים המביטים בנו בהשתוממות. בגיניהם היה כמר קתולי שהביע בקול את התפעלותו מהעבדה כי שני יהודים בודדים מסגלים להתעלות ממצוקתם ולהשליך יתבם על בורא העולם שיצילים.

כיל היה המצב להמשך כך זמן רב, אלמלא פתחה לפתע הדלת, ובפחת נראה רב החובל. הרמנו את עינינו הדומעות מספר התהלים והפנינו את מבטנו לעברו בתקוה. שמתנו מאד לגלות חייו, גע על פניו.

'אני מרגיש כי הספנה כבר מאחורינו, אמר בספוק, הסערה נרגעה וכעת עלינו לקוות כי נצליח למצא את דרכנו במהרה אל העיר האנגלית 'דבר' שאליה פנינו מועדות'.

מועדדי מהבשורה הטובה המשיכנו לקרא פרץ תהלים בהתלהבות, ועד מהרה התפרץ שוב רב החובל לשווא קוראי: 'תודה לאלקים, אורותיה של דבר נצאים מרחוק. אנו בדרךנו אל היעד'.

אין לתאר את השמחה והצהלה שאפפנו באותם רגעים. את המתח שבו היינו שריים פרקנו יחד ברקוד שעד מהרה סחף עמו את מרבית הנוסעים, ואחריהם את אנשי הצות שחשו למקום לשמע קולות השמחה.

עם הגיענו לדרך כבר המתינו לנו אותי רפואה שחרדו לנולנו. ידדנו מהספינה כשחלקנו חבולים מהשלקלות העזות, אף כלנו חיים וקיימים. הכמר שצעד בראש לא חדל מלהצביע לעבר ידי באומרו: 'היהודי הזה הציל את כלנו!'

רק כאשר ישבנו ברפכת הנושה את דרכה ללונדון הצלחנו להעביר במחנה את ההתרחשויות המספלות. הרגשנו כי נס גדול נעשה לנו ולא היה לנו כל ספק כי התפלות פעלו את פעלתן.

לכשעמתי בדרתי באותו מעמד לחגג את נס הצלתה ביום שלישי של חנה כל ימי חיי ולתת בו שבח והודיה בקהל רבים על הנס הגדול שארע לי."

מעשה הגדולים כי תשא יי

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו.

(אגרת תרמ"ז)

עמוד שלישי